

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de flecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

••••••••

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Conferințele internaționale. — În jurul restaurării creditului. — Conferința economică mondială. — *Cronica:* Consecințe tragi-comice ale legii conversiunii datorităților agricole. — 40 milioane șomeri.

Conferințele internaționale.

Trăim de o vreme încoace sub zodia consfătuirilor de tot felul. Orice probleme cu repercursiuni mai mult sau mai puțin generale provoacă sau pune pe tapet convocarea conferințelor în orașele cele mai centrale ale Europei. Astfel problema debușeurilor, a înarmărilor, problema monetară, vamală, agricolă, industrială, sunt tot atâtea chestiuni cari, au format obiectul desbaterilor internaționale.

În fond obiceiul acesta n'ar fi de disprețuit, dacă pe el s'ar greșa rezultate oricât de mediocre, pentrucă din schimbul de idei care se face în astfel de ocaziuni, iese totdeauna lumină. Dar când vorbim de rezultate, ne referim evident la înțelesul propriu al cuvântului și nu la interpretări bazate pe abstracțiuni. Ori rezultate în felul în care le înțelegem noi, nu am văzut de pe urma nici unei conferințe internaționale. Din contră, de fiecare dată reprezentanții statelor participante, vrând să rezolve vreo problemă importantă, au fost puși în fața unor disensiuni reciproce așa de profunde, că rezultatul conferinței a fost o decepție din punct de vedere psihologic și o cheltuială în plus pentru fiecare din statele ai căror delegați se deplasaseră la locul

consfătuirii, iar prăpastia desbinării nu s'a demonstrat nici odată mai vizibil ca la încheierea ei.

Deși s'au înregistrat atâtea eșecuri pe urma conferințelor internaționale, retele cari băntuie omenirea sunt atât de adânci, încât vindecarea lor prin consfătuiri se mai crede posibilă. Deaceia se convoacă mereu, iar delegații se întrunesc totdeauna cu aceeași speranță în rezultate. Astfel s'a convocat pe ziua de 12 Iunie conferința economică mondială. Cum nu ne este dat să-i cunoaștem programul, nu știm nici care-i va fi ordinea de zi. Vom deduce însă din numirea ce i se dă, că urmează să se discute chestiuni economice. Deși termenul este vag pentrucă orice manifestare individuală sau colectivă se poate încadra astăzi în această categorie, într'o măsură mai mare sau mai mică, vom examina în cele ce urmează, o clasă de probleme, cari fiind în strânsă legătură cu economia țării noastre, urmează să fie discutate în mod sigur la conferința ce ne preocupă.

În prima linie, se pune evident chestiunea comerțului exterior ca un element, care are adânci legături cu situația noastră economică, financiară și monetară. În cadrul comerțului exterior vom remarca două aspecte distincte cari influențează fenomenul: unul de nuanță pur internă și altul de nuanță pur externă.

Nuanța internă a fost discutată mereu de presa de specialitate așa că aici facem doar o scurtă revenire rezumativă. Această revenire rezumativă constă în înregistrarea repetată a faptului că agri-

cultura noastră este în permanent declin și ca productivitate și și ca rentabilitate. Astfel față de țările înconjurătoare care urmează mai jos, am avut în anii 1926, 1931 și 1932, următoarele randamente în quintale la Hectarul de grâu :

România	9,8;	10,6;	7
Jugoslavia	11,2;	12,3;	8,3
Bulgaria	10,7;	13,9;	12,5
Ungaria	14;	12,2;	10,1
Polonia	12,4;	12,5;	8,9

Din datele înșirate reiese, că oricum am lua lucrurile, fie pe țări, fie pe ani, suntem cei mai rău situați între cele cinci țări înșirate în ce privește producția noastră agricolă. Astfel accentuăm din nou ceea ce s'a spus și cu alte nenumărate ocazii, anume: că randamentul general al agriculturii românești, se prezintă într'o situație extrem de critică, chiar îngrijorătoare. Dacă am căuta să ne comparăm cu țările apusene vom constata că solul nostru deși mult mai bogat în calități productive, dă numai jumătate din ceea ce dă solul Germaniei, al Italiei etc.

Aceasta este una din cauzele cari au contribuit să se reducă mult standardul de viață al populației noastre agricole și în consecință să slăbească toată situația noastră economică și financiară. Zicem una din cauze, deoarece aceasta nu este din păcate singura. În legătură cu ea se situează posibilitatea noastră de export, care pe lângă restricțiunile pe cari le suferă zi de zi tot mai aspre, se reduce la o proporție ce desnădăjduște factorii noștri conducători. Fără să împărțăm în totul concluziunile articolului D-lui ing. I. Fotiade intitulat: „Reflexii asupra crizei agriculturii noastre” publicat în revista „Lumea nouă” Nr. 4 din Aprilie 1933, conform cărora venitul curat mediu al unei gospodării țărănești s'ar însuma la cca Lei 1650 anual pentru o familie formată din patru persoane, vom admite totuși că este o jalnică și crudă realitate scăderea enormă a venitului țărănesc, din cauza scăderii productivității solului nostru la o cantitate absolut inferioară.

Dacă în aceste concluziuni se prezintă nuanța internă, care influențează comerțul nostru exterior ca țară agricolă

și conform cărora excedentul de export se reduce într'o măsură importantă și mai grave repercursiuni avem de suportat dela nuanța de influență externă din cauza enormei concurențe pe care ne-o fac produsele agricole străine provenite din ambele Americi și din Australia. Această concurență a provocat o înspăimântătoare cădere a prețurilor acestor produse, cauzând pauperizarea claselor agricole. Ca să ne dăm seama ce scară progresivă a urmat căderea prețurilor agricole vom lua ca bază pe cele din anul 1929 pe cari le vom considera egale cu 100. Față de acestea, prețurile produselor agricole din 1932 au fost precum se vede mai jos și anume :

pentru grâu	58.25
„ secară	55.83
„ orz	53.26
„ ovăz	63.53
„ porumb	40.64

indicele general al prețurilor produselor agricole coborându-se la 54.30, ceea ce însemnează o scădere de cca 45%. Dacă ne gândim că față de 1928 prețurile acestea înregistrează în 1929 o scădere de 10—15%, rezultă că deprecierea produselor agricole, adică a produselor cu cari România participă într'o mare măsură la comerțul internațional este de cca 60—65%. În felul acesta reducându-se venitul general al producătorilor agricoli, este evident că anemierea generală a vieții economice a fost inevitabilă. Și mai grav apasă această depreciere dacă ne dăm seama, că prețurile produselor industriale au rămas aproape aceleași ca în 1929. Astfel examinând datele comerțului nostru exterior vom constata că de unde în 1929 tona de produse importate a costat în mediu Lei 26.650.—, în 1932 ea a costat suma de Lei 26.477.—, acuzând doar o reducere infimă de preț de cca. 0.65%. În aceeaș perioadă însă, tona de produse exportate acuză o reducere medie de preț de cca. 55%, scăzând dela 4093.— Lei cât era în 1929 la Lei 1847.— în 1932. În fața acestei situațiuni deși importul a fost mereu comprimat prin metoda contingentării, totuși exportul nostru nu mai permite o mișcare vieaie în cadrul economiei noastre naționale. Am putea spune că dacă n'am fi avut petrolul, care să compenseze pierderea suferită de ce-

reale la comerțul nostru exterior, ne-am fi aflat într-o situațiune dezastruoasă din toate punctele de vedere. Cel mai important nod în complexul acestei probleme îl formează discrepanța între prețurile produselor agricole și industriale. Acestea din urmă nefiind accesibile majorității populației noastre, este evident că consumul de orice natură și cu el schimbul intern, s'a redus la o limită ce nu mai poate suferi compresiune.

De aici se poate trage concluziunea pentru calea ce va trebui urmată în activitatea pentru îndrumarea economiei noastre pe de o parte și pentru propunerile ce vom face la conferința ce ne preocupă pe de altă parte. Pentru activitatea viitoare în îndrumarea economiei noastre, va trebui să punem ca prim și inevitabil țel intensificarea producției agricole și a celei industriale. Se pune cu atât mai mult problema producției industriale, cu cât ea a reușit să ajungă la o ieftinire a produselor sale cu cea. 35%. Cu toată această ieftinire, o repercurșiune generală nu s'a simțit în cadrul economiei românești, deoarece au preponderat mărfurile importate.

În ce privește propunerile noastre la conferința mondială, ele vor trebui să arate că în modul cum s'a evidențiat până acum, nu se mai poate continua. De aceea pentru a menține ordine burgheză țările europene vor trebui să facă front economic contra Rusiei sovietice, care prin metodele sale de asalt asupra actualei organizațiuni sociale amenință cu foc comunist toată Europa. Rusia sovietică a provocat nu numai reducerea prețurilor produselor agricole, dar și ale tuturor materiilor prime, desorganizând comerțul european în ansamblul său. Apoi tot în vederea reîntronării ordinii în schimbul de mărfuri, țările europene vor trebui să se debaraseze de tutela Americii, care prin metodele de până acum a monopolizat piețele de desfacere ale Europei, fără să aducă în schimb vreun concurs financiar sau economic, ci din contră, lăsându-le să se abată în cele mai mari neajunsuri, provocate tocmai de intervenția sa tendențioasă și de aprigă concurență. Eliminarea Americii din comerțul european se poate pune în practică prin împărțirea continentului european în zone de reciprocă

compensare economică deferind fiecare regiune industrială unei regiuni agricole, abolind măsurile intervenționiste dela stat la stat și dând comerțului internațional în cadrul regiunilor astfel organizate, deplina lui libertate de acțiune. Astfel se va reuși a se reface echilibrul financiar al Europei prin posibilitățile de schimb acordate fiecărei țări în parte și prin punerea în valoare a tuturor teritoriilor cu produsele lor specifice. Tot astfel masele consumatoare vor fi puse în situațiunea de a putea participa la comerțul dintre țări, prin faptul că plasându-și produsele lor în bune condițiuni le vor deveni accesibile produsele industriale.

Cu acestea balanțele comerciale ale țărilor europene vor fi puse din nou în situațiuni favorabile, iar Europa va fi seamă în organizarea sa economică de propunerile sociologului Delaisi, care are darul de a fi observat punctul de rezidență al răului ce roade continentul.

O altă problemă care se va discuta la conferința economică, va fi desigur șarada monetară. Acest fapt reiese din situațiunile adoptate de Anglia și America de a renunța la etalonul aur. Pentru noi în special, am arătat cu altă ocaziune că problema e neavenită. Baza aur a monedei noastre este suficient de redusă pentru a mai forma obiectul unei roui reduceri. Iar în ipoteza contrară acestei ultime afirmațiuni rămâne de văzut rezultatul general.

De altfel tot Delaisi a dat în această privință o soluțiune pe care pare că a adoptat-o și dl Charles Rist, constând în crearea unui fond comun al egalizării valutare. El ar ajuta o adoptare generală a monedelor la prețul aurului. Or cu această soluțiune se pierde câmpul de speculă valutară pe care se bazează în ultimul timp comerțul englez și american. Și de sigur că în această situație aceste țări nu vor găsi potrivită măsura propusă.

Dacă deci problemele conferinței sunt așa de ample și diverse în ce ne privește pe noi lucrurile se prezintă mai puțin complicate. Dar oricum s'ar prezenta aceste probleme reușita consfățuirii e condiționată de renunțarea la egoismul feroce de care sunt pătrunse statele mari industriale. În cazul că ele se prezintă cu acelaș bagaj de interes

unilateral, eșecul conferinței va fi sigur și cu el și problema care ar ajuta refacerea economică a Europei, adică înarmarea, rămâne permanent o amenințare pentru pacea și buna dezvoltare a Europei. Astfel omenirea în cazul acestei ultime alternative va fi sub vecinica amenințare a unei săbii alui Damocles pe de o parte și cu un balast formidabil de primejdii suspendat la picioare. Încât în felul acesta orice speranță de îndreptare este exclusă.

Oamenii speră însă că nu se vor găsi în fața acestei desnădăjduite situațiuni.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

In jurul restaurării creditului.

Sunt incalculabile consecințele dezastruoase, cari se resfrâng asupra Țării prin nenorocoasele legiuri înfăptuite în timpul mai nou, de democrația bolșevizantă, în special prin legea conversiunii.

S'a distrus cu desăvârșire spiritul de economizare rațională al elementelor destoinice. Azi cine își mai poate agonisi câte un gologan, nu-l mai depune la băncile, ajunse în faliment cu... binevoitorul concurs al Statului. Ci-l păstrează unde și cum îi dictează mintea. Astfel aceasta agoniseală în bani tесе din circulație, pentru un period neprevăzut.

Și în opoziție cu principiile economice, dar în consonanță cu interesele individuale și cu rostul vieții, decretat prin legile anarhice, trebuie să aprobăm acest fel de păstrare. Nu poate fi în interesul individual al omului muncitor, cruțător și chibzuit, să-și depună fructul sudoarei sale la vre-o instituție de credit, sau să-l crediteze însuși, ca apoi mâne-poimâne să vină Statul care pentru unii e mămă, pentru alții ciuică, să facă cadou pe acel fruct pe seama trântorilor, risipitorilor ori aventurierilor, sau chiar și pe seama elementelor tot harnice, dar multi-puțin străine de persoana agonistorului, lăsându-l pe acesta în cea mai mare mizerie! Ceice au muncit și cruțat până acum și în baza propagandei economice de decenii și în baza dreptului inviolabil până mai ieri, și-au creditat avutul lor, cu scopul de al reprimi conform stipulațiunilor contractuale, și al folosi potrivit nevoilor proprii, ceea ce constituie astăzi cea mai deplorabilă parte a cetățenilor, dar totodată și cea mai drastică pildă. Să nu te încrezi în așezămintele, pretinse de ordine, ale Statului, pe cari așezăminte vânturile bolșevice într-o singură noapte le răstoarnă cu susul în jos! În vremile democrației anarhice din zilele noastre aceste așezăminte par a fi mai mult o momeală, o cursă, din care, dacă vei cădea, veșnic nu mai ieși teafăr — materialicește! — Credem deci că binefac ceice nu-și mai lasă avutul lor pradă samovolniciei Statului, ci-l păstrează cum le ajută Dumnezeu și mintea lor.

Acest procedeu însemnează însă *distrugerea creditului*. În interiorul țării, nimenea nu mai e atât de hăbăuc, să-și jertfească agoniseala pe altarul existenței și propășirii unor trântori aventurieri. Iar grija de proprie existență reduce, dacă nu stărpește chiar, simțul de colaborare de ajutorare, de milă, a celor ce au un ban, de care s'ar putea lipsi temporal, în favorul unui nevoiaș, chiar bun și muncitor fiind acesta. Din exteriorul Țării capitalul, și de altfel foarte sensibil, nu va fi îndemnat, să între în Țara noastră îmbibată de bolșevism, făcând față trebuințelor economice. Dar dacă toamă ar fi îndemnat, aceasta ipoteză nu constituie un avânt, ci o subjugare la străini a economiei naționale românești. Credit dar nu mai există.

În lumea întreagă și cu veacuri înainte creditul ca factor economic productiv s'a încetățenit atât de mult, a devenit o trebuință aproape tot atât de esențială ca pâinea de toate zilele. Omeneste judecând, e peste puțină cu România, foarte bogată... și groaznic de mizeră, să se poată sustrage din concernul lumii civilizate în special. Chiar și puternica Rusie, bolșevică pe față, care are tot interesul, să evite orice contact cu lumea civilizată, burgheză, n'o poate face nu se poate izola de aceasta lume, lipsindu-se de creditul burghez. Nu, fiindcă creditul este artera de viață a economiei și a propășirii.

Acest adevăr l-au lămurit și susținut cei mai de valoare bărbați ai neamului nostru. Il susținem și noi și l-am susținut. Glasul nostru n'a putut însă străbate, la timp prin vacarmul desmățat al cătorva profitori ai legii conversiunii, dezastruoasă pentru Țară, bună pentru câștii, înfăptuită de ei în baza sufragtului universal, mai corect, în baza sforăelilor desfășurate în fața unei populații prea bun și prea credul, — glasul nostru n'a putut străbate până la treptele Tronului, ca astfel să se fi cruțat Țara de marasmul economic, în care a ajuns. Acum însă, după ce, cam târziu, a început să înțeleagă însuși vulgul satelor, că fără credit nu e viață.

În fața murmurului sinistru, ce s'a produs mai curând decât ne-am fi așteptat, mai ales în sinul populației rurale, se înmulțesc din zi în zi cei-ce își deschid ochii și văd, că dar, fără credit nu e viață. Și încep să iscodească modalitățile pentru reinvierea creditului. Avem deci dure-roasa satisfacție, dar totuși ne bucurăm.

Dacă însă creditorii actuali și în special băncile românești din Ardeal, — cari mai vârfos au fost sugrumate prin conversiune, fiindcă băncile populare, fiind în ființă mai mult în vechiul Regat, se bucură de privilegii, în dauna Ardelelor, dacă creditorii actuali nu-și vor putea recupera capitalul împrumutat, ca la rândul lor să-și satisfacă proprii creditori, deponenții și acționarii, creditul contemplant nu-și va ajunge nici în decurs de decenii mersul normal. Fiindcă s'a format și se va forma tradiția: *Nu-ți mai încredința nimănui avutul, căci rămâi cerșitor și de râsul lumii*, cum i s'a întâmplat lui X și U.

Astfel sunt zadarnice persuaziunile lansate în public („Revista Economică” Nr. 20/933: Cătră o nouă orientare în comerțul de bancă. „Calendarul” Nr. 375: Insănătoșirea vieții noastre in-

terne) prin fuzionarea, concentrarea, sindicalizarea băncilor. Băncile ardelenene sunt astăzi sau vor deveni în curând ruinele vandalismului guvernelor din urmă. Și avem nenorocirea și durerea de a înregistra între acțiunile de vandalism împotriva băncilor ardelenene și acțiunea emanată de la guvernul prezidiat de — lacrimas te neadis!... — cel mai neaoș ardelen, Dl Vaida-Voevod, care mai anii trecuți, în opoziție, perora: Ardealul — Ardelenilor! acțiune de vandalism înfăptuită de Partidul național-țărănesc în jurul căruia se fixaseră ca stâlpi de granit, cei mai mulți bărbați din fruntea vieții economice ardelenene!... Ei bine, din ruinele rămase pe urma vandalismului, cu sufletele obidite ale celor mai buni cetățeni, ajunși astăzi nu numai în neagră mizerie, ci și de batjocura tuturor vântură-țară, — nu se mai poate înjgheba un sistem economic, pe bazele căruia să se refacă creditul, atât de necesar.

Ca un specimen intercalăm o curioasă gândire a „Calendarului“... „Au rămas câteva (bănci) în frunte cu Banca Românească, care merită toată încrederea publicului și cea mai largă încurajare din partea Statului.

Absolut nu contestăm, că Banca Românească merită toată încrederea. Probabil va merita și sprijinul Statului. Dar zecile de bănci ardelenene, zămislite din sudoarea de sânge a celor mai buni ardeleni, oare de ce n'ar merita încrederea publicului și sprijinul Statului?! Doar în general ele n'au în sfera operațiunilor lor decât păcatul (?) că și azi ca și în trecut își apără sărăcia și nevoile și neamul! Nu contestăm vrednicia Băncii Românești, dar apologia ei în dauna altor instituții modeste, miroasă tare, dacă nu a regionalism, apoi în tot cazul a — ciocoism!

Ori cum ar fi Banca Românească e o creațiune românească bine organizată. Și în legătură cu alte bănci (nu vedem cari ar mai fi) eventual ar putea prin sindicalizare, prin sprijinul Statului într-o câtuva repara dezastrul economic, pricinuit de acelaș Stat, căre decî ar trebui să colaboreze la reparare. Ne întrebăm însă, de ce va fi mai economic, mai cuminte să contribuie Statul, materialmente, la o reparare, decât să contribuie la menținerea unei organizații existente, desvoltată în mod spontan în decursul vremilor prin cooperarea benevolă a sutelor de mii de cetățeni?! Băncile ardelenene nici odată nu s'au răzimat pe sprijinul Statului, fiindcă, înainte de toate, Statul unguresc din trecut nu vedea cu ochi buni consolidarea economică a populației românești din Ardeal. Băncile românești ardelenene, în majoritatea lor, așa modeste cum sunt, nu rămasese nici acum la ajutorul efectiv al Statului. Ci Statul dacă e convins că fără credit nu e viață și dacă vrea, precum ar fi de dorit, să nu-și vadă cetățenii implicați într-o luptă acerbă economică: să vină cu acel ajutor nu în favorul băncilor, ci în favorul acelor debitori, cari nu mai pot sau nu mai vreau, sub scutul legilor, să-și îndeplinească obligământul de a-și achita datoriile. S'o facă Statul, căci o poate face cu o contribuție mai redusă, decât i s'ar cere poate, spre sindicalizarea bancară contemplată, plus contribuția oferită Băncii Marmorosch Blank. S'ar proceda astfel nu la

reparațiuni, cari niciodată nu sunt lucruri noi, ci la menținerea unui sistem economic bun, alcătuit cu multă trudă și cu multă dragoste de neam de către înaintașii noștri. S'ar contribui la îndreptarea bunelor moravuri, în baza căruia există și progresează Statul.

Ne mai întrebăm apoi: Este Banca Românească, sau ori-care bancă românească sau hotentotă, aplicată, să verse între cetățeni, indiferent de-și bravi sau mișei, avutul clienților ei, cu sorți de a nu-l mai reprimi, cu sorți de a cuprinde în dezastru și pe acei clienți neatinși de conversiune, atunci când la conducerea Statului planează spiritul anarhic?! Credem, că la aceasta acțiune nu ne va putea decide absolut nici o instituție, care administrează în mod onest avutul altora.

Ni se va răspunde: S'a trecut la ordine — cu rubriconul conversiunii. — O, nu. Orizontul politic bâjbăie de demagogi și ariviști. Cine poate oferi garanție, că aceste secături sociale nu vor iscodi alte momeli spre a-și ajunge ținta: un scaun de parlamentar sau chiar de ministru?

Chestia mai invoalvă și o lature politică, de partid, care lature pe noi, martirii... de-acum încolo, mai puțin ne privește. Nu tot atât de indiferentă va fi, credem, pentru cei cu „Ardealul, — Ardelenilor“ —. N'o mai desvoltăm.

O restabilire a creditului ni se pare imposibilă, sau cel puțin foarte dificilă înainte de a fi pus pe creditorii de azi în situația de a-și recuperat cel puțin capitalul împrumutat și înainte de a se fi stabilit în mod neîndoelnic siguranța că în viitor avutul cetățenilor nu mai e obiect de arivism, pus la îndemâna tuturor secăturilor, cari desconsideră binele Țării, numai spre a-și satisface poftele de trai bun și de vanitate. Condițiunea esențială a desvoltării creditului este siguranța neîndoelnică că avutul cetățenilor, agonisit prin trudă și chibzuială, va rămâne pentru totdeauna în beneficiul lor propriu și al succesorilor lor, și nu va trece în beneficiul acelora, cari o viață întreagă au trândăvit și chefuit! Dacă într'adevăr se vrea restabilirea creditului, să se reabiliteze mai întâi creditorii de până acum în special băncile ardelenene, sdrobite de desmașul anarhic al demagogilor.

B r a d, luna Maiu 1933.

L. VRACIU.

Conferența economică mondială.

Pentru ziua de 12 Iunie a. c., este convocată la Londra conferența economică mondială, chemată a stabili căile și posibilitățile de îmbunătățire a situației economice precare, în care se sbat toate statele din lume.

Se atribue hotărîrilor, ce se vor lua în aceasta conferință o importanță extraordinară, ele fiind determinatoare pentru întreaga desvoltare viitoare a lumii capitaliste.

Comisiuni speciale, economice și financiare, pregătesc vastul material, ce urmează a fi pus în discuțiune și în aplicare — dacă se va ajunge, se va putea ajunge la o înțelegere.

Se accentuează nevoia unei stabilizări generale a monedelor, uniformă și simultană — fără riscul inflației

În privința aceasta ziarul „Argus“ publică un foarte interesant interviu al corespondentului său special din Paris, dl O. Feld, cu celebrul economist Francis Delaisi.

Iată ce spune Delaisi :

Chestiunea de căpetenie a conferinței dela Londra va fi problema monetară. Și deoarece chestiunea aceasta nu este totdeauna bine înțeleasă de public, socot folositor să arăt cum anume se pune ea.

La conferința dela Londra trebuie să se facă stabilizarea generală a tuturor monedelor, fără nici o excepție, pe baza aur, dar cu o reducere după un principiu de devalorizare.

Să mă explic :

Dela 1926 încoace și în toate țările, prețurile tuturor mărfurilor au scăzut cu cel puțin 1/3 — adesea mult mai mult — din valoarea aur. Ceeace înseamnă, că puterea de cumpărare a aurului a sporit în aceeași proporție. Și a rezultat (cu titlu de exemplu):

În 1926, un om împrumută 20 dolari, sumă care, la aceea epocă, reprezintă — să zicem — 100 perechi de pantofi. Astăzi, spre a plăti cei 20 dolari, împrumutătorul, chiar în ipoteza că vinde fără câștig, trebuie să vândă nu 100 ci 150 perechi de pantofi. În adevăr, o marfă care, în 1926, făcea 100 dolari, nu mai face astăzi decât 66 dolari (ieftinirea prețului cu cel puțin 1/3 din valoarea aur). Prin urmare, 66 dolari aur valorează astăzi cu 33 dolari mai mult, adică o plus valută de 50 la sută. Puterea de cumpărare a aurului a sporit dar, cu 50 la sută. Paralel toate sarcinile tuturor datornicilor au sporit și ele în realitate, cu 50 la sută.

Ei bine, iată unul din elementele esențiale ale crizei mondiale. Și, deoarece debitorii nu pot să vândă nici măcar producția de altă dată (epoca la care au contractat împrumutul), pe când de fapt ar trebui să facă o vânzare sporită cu 50 la sută, cu sau fără voia lor, devin nesolvabili. Iată și explicația de ce criza a dus, în fapt, la nesolvabilitatea universală. Iar aceasta se traduce prin moratoriile datornicilor publice, prin creditele înghețate. Nimeni nu mai poate plăti.

Trebuie deci restabilit aurul cu valoarea lui de cumpărare din 1926. Și cum să procedăm ? Raționamentul meu este acesta :

Unitatea este unciă de aur de 31 grame.

În 1926 ecuația monetară se exprima astfel (pentru simplificarea expunerii, am rotunzit cifrele):
1 unciă de aur = 20 dolari = 100 perechi de pantofi.

Astăzi :

1 unciă de aur = 20 dolari = 150 perechi de pantofi.

În cazul întâiu (1926) un dolar este egal cu 5 perechi de pantofi, în cazul al doilea, cu 7 jum. perechi de pantofi.

Și iată ce propun eu :

Închipuiți-vă că s'ar admite ea dintr'o unciă de aur să se scoată 30, în loc de 20 dolari; în cazul acesta avem ecuația :

1 unciă de aur = 30 dolari = 150 perechi de pantofi.

Deci : un dolar este din nou egal cu 5 perechi de pantofi. El nu mai valorează 7 jum. perechi, ci exact cât valora în 1926.

Nimeni nu va fi păgubit : debitorul va plăti exact echivalentul sumei primite în 1926, iar creditorul va primi exact valoarea creanței sale, la epoca încheierii împrumutului.

Și, astfel, ne dăm lesne seama de ce președintele Roosevelt a cerut și obținut dela congres autorizația de a scădea până la 50 la sută greutatea aur a dolarului.

În ce privește data de ales ca bază a calculului este cu desăvârșire indiferent dacă se ia 1926 ori un alt an de după războiu.

Dacă o țară, ea singură, izolat, ar face această devalorizare, urmarea ar fi dezastruoasă; o depreciare a valutei sale, deci fuga monedei, fuga capitalurilor și tot felul de neajunsuri. Dacă, însă, toate țările decretează devalorizarea în același moment și în aceeași proporție valuta tuturor țărilor va rămânea exact ceea ce este astăzi. Deci : nici măcar umbra unei posibilități de panică, în ce privește raporturile fiecărei țări cu străinătatea.

În ce privește interiorul țării respective, nimeni n'o să bage de seamă că s'a produs o devalorizare, dat fiind că dela războiu încoace, aurul nu mai circulă înăuntrul granițelor. Președintele Roosevelt, printr'o lege recentă, interzice particularilor de a păstra mai mult de 100 dolari aur. În Anglia, nici un particular nu poate poseda mai mult de 100 lire sterline aur. Banca Națională a Olandei a hotărât ca plățile în aur să nu se mai facă decât prin mijlocirea ei și asupra unei alte bănci centrale, adică : B. N. O. nu mai acordă decât transferuri aur cu băncile de emisiune.

În ce privește Banca Franței, lucrurile se petrec aproape la fel : B. Fr. mai dă aur în interior, dar numai dela o sumă minimă de 215.000 franci, sub formă de drugi.

Astfel că, în fapt, se poate spune: în interior, în toate țările, nu mai sunt decât prețuri fixate în monedă-hârtie. De unde rezultă: se poate schimba raportul aurului cu moneda-hârtie, fără ca prețurile să sufere cea mai mică modificare. Dovadă ceea ce vedem în Anglia: țara aceasta a scăzut cu 30 la sută greutatea aur a lirei, iar prețurile nu s'au urcat și deci nici inflația n'a urmat.

Prin urmare: se poate proceda la o devaluare generală a monezilor aur, fără ca implicit să se producă și inflația.

Privitor la consecințele reformei preconizată de Delaisi, acesta spune următoarele:

Toate incasurile aur ale tuturor băncilor sporesc automat cu 50 la sută. Efectele diferă, după cum e vorba de o țară sărăcită ori de una cu valuta încă forte.

1. Pentru țările mai greu încercate:

Astăzi, moneda hârtie nu mai e convertibilă în aur, pentru că incasso-aur nu mai e îndestulător, nu mai atinge limita legală care, în majoritatea cazurilor, e de 35—40 la sută. Mulțumită reformei devalorizării, o țară care, pentru asigurarea convertibilității, nu dispune să zicem, decât de un incasso-aur de 4 miliarde franci, pe când efectiv i-ar trebui 6 jum. miliarde, va avea acoperirea metalică ureată — convențional — la 6 miliarde. Deci aproape de limita legală.

Și, astfel chiar de a doua zi va putea să restabilească, temeinic convertibilitatea circulației sale judiciare.

2. Pentru țările cu Banca Generale bogate:

Franța, d. e. cu o acoperire de peste 78 la sută, va dispune de un excedent de aproape 40 miliarde. Asemănătoare va fi situația lui Federal Reserve Bank și aceea a Băncilor de emisiune din Marea Britanie, Elveția, Olanda, etc.

Devalorizarea va aduce un spor comun formidabil, pe care-l evaluez la aproape 4 miliarde de dolari aur. E ca și cum deodată, printr'o minune, am fi dat peste o vână de aur reprezentând 4 miliarde de dolari metal.

Înainte de a vedea ce am de gând să fac eu acest spor comun, să ne oprim o clipă la conferința dela Stresa: Constituirea unui fond comun de stabilizare monetară, prin contribuția băncilor bogate cu excedentele lor puse la dispoziția băncilor sărace; cu alte cuvinte, principiul redistribuirii aurului. Până acum însă nimeni nu numai nu s'a grăbit dar nici măcar n'a manifestat intenția de a aduce la îndeplinire rezoluția dela Stresa, — și aceasta din motive binecuvântate:

Banca Franței, de o pildă, spunea: E ade-vărat că eu am o acoperire metalică de aproape 80 la sută, pe când, legalmente, una de 40 la

sută îmi ajunge. Dar nu e exclusă eventualitatea ca străinii, cari au franci de ai mei, retrăgându-și aurul la care le dă dreptul convertibilitatea, să-mi reducă simțitor excedentul; Iată de ce nu vreau și, chiar de aș vrea, nu pot ceda nimic din acoperirea metalică.

Un limbaj la fel l-ar ține Banca Angliei, Banca Elveției, Banca Neerlandeză, Federal Reserve Bank, etc.

Cu reforma ce preconizez eu zic Băncii Franței:

Ai o acoperire de aproape 80 la sută, păstrează-o; dar, ți-am creat, convențional, un spor și nu mă ating decât de acest spor. La fel vorbesc celorlalte bănci centrale înstărite: „Vă las acoperirea voastră actuală, iar excedentul e pentru fondul comun, unde rămâne proprietatea voastră. O să-l împrumutați numai și, în schimb, o să vă aducă dobândă“.

Da, să împrumute și uite sub ce formă: numai pentru transferuri de devize, numai atât. De împrumuturi pe termen lung nici vorbă nu poate fi, pentru că nu se poate ști, ce s'ar putea alege din aurul încredințat sub forma unui asemenea împrumut; în cazul cel mai bun ar fi nevoie de garanții puternice pe cari administratorii fondului comun, în aproape unanimitatea cazurilor, le-ar găsi neîndestulătoare. Pe când ceea ce propun eu se reduce la un simplu scont de devize.

Să luăm un exemplu:

România are de făcut în Franța o plată de 100 milioane Lei. Cu suma aceasta în Lei ea cumpără echivalentul în aur, pe care-l trece în contul Băncii Franței. Pentru eventualitatea că la epoca plății, din cauza unui deficit al balanței comerciale, incasso-aur al României ar fi inferior acoperirii legale de 35 la sută, fondul comun, cu prețul unei dobânzi, ar avansa diferența Băncii Naționale a României, cu obligația pentru aceasta din urmă de a rambursa avansul primit în devize, de îndată ce balanța comercială a țării va fi devenit beneficiară.

Reforma preconizată nu e merită să aibă numai urmări îndepărtate, ci și consecințe imediate:

1. Toate monedele din lume vor fi restabilite pe o bază fixă, absolut la fel cu stabilizarea universală a valurilor, astfel cum exista înainte de războiu.

2. Desființarea oricărui embargo pe aur; suprimarea controlului devizelor; lichefierea creditelor înghețate.

Firește, cu aceasta nu se rezolvă întreaga problemă a crizei internaționale (laturea prețurilor urcate, laturea șomajului, etc.). Trebuie la

început să ne mulțumim cu mai puțin, pentrucă, atunci când e vorba de greutăți economice, nu ne putem gândi la miracolul unei soluțiuni magice. Dar, soluția, așa incompletă cum este, constituie un câștig imens: se înlătură piedicile cele mai mari din calea circulației mărfurilor și a circulației capitalurilor. Se crează un punct de pornire pentru temeinică înviorare a afacerilor.

În preajma conferinței dela Londra, lumea e canonică de apăsarea unei asfixii universale.

Piețele bogate sunt gata-gata să-și dea sufletul, înecate de belșugul de capitaluri inutilizabile. Nu se pot aventura în plasarea lor în împrumuturi, deoarece n'au siguranța că măcar dobânda o vor putea încassa, fără să mai vorbim de capete.

Piețele sărace sunt și ele în agonie, pentrucă le lipsește oxigenul întremător al capitalurilor.

Devalorizarea, am spus-o, nu rezolvă toate aspectele crizei, dar ea va însemna scoaterea cărufeii din șoseaua desfundată. Și odată cu aceasta, va dispăre și handicapul dumpingului valutar, dat fiind că toate monezile vor fi stabile. Imediat se va putea pune la stabilizarea tarifelor vamale, cu posibilitatea unei scăderi ulterioare, — ceea ce astăzi e o imposibilitate absolută.

Măsurile de examinat și de aplicat fiind interdependente, este vorba de fixarea unei ordine logice și cronologice. Căci, dacă avem pretenția de a deslega, dintr'odată toate laturile problemei, nu numai este risc, dar chiar certitudine că nu vom ajunge la nici un rezultat, în nici o direcție. Pe când, dacă dinainte am determinat ordinea logică a angrenajului, ajunge să apăsăm pe butonul ruajului de comandă, ca toate celelalte ruage să se pună, succesiv, în mișcare.

Iată de ce socot că, la conferința dela Londra, problema monetară va domina totul. Dacă se ajunge la o înțelegere, pornirea spre întremare se va produce foarte repede. Dacă acordul nu se face, va fi de înregistrat o conferință mai mult, care să fi dat greș. Dar o înfrângere cu mult mai gravă decât toate celelalte de până acum: va fi precipitarea fazei finale a asfixiei.

CRONICA

Consecințe tragi-comice ale legii conversiunii datoriilor agricole. Legile privitoare la conversiunea datoriilor agricole, atât legile anterioare cât și ultima, au creat numeroase anomalii și situații imposibile, chiar tragi-comice. Un caz din cele multe ne arată, cu mult spirit și în formă hazlie, ziarul „Țara Noastră“ într'un număr recent, sub titlul „Moștenitorii amărâți“.

Un „fericit moștenitor“, se plânge redacției că după o moștenire importantă dela părintele său bine înstărit, taxa succesorală, ce i s'a fixat de fisc se urcă la Lei 1.050.507. Frumoasă moștenire de sigur, dar ea totuși este catastrofală pentru veselul moștenitor.

Spre stupefacția acestuia jumătate din activul, ce-i revine drept moștenire, se compune din creanțe ipotecare și privilegiate, bani plasati ca împrumut și cari nu se pot încassa, pentru simplul motiv că aceste creanțe intră în legea de conversiune și moratoriu.

Ce-i pasă însă de aceasta fiscului! Taxa de succesiune de peste Lei 1 milion trebuie plătită, fără privire că se pot încassa, se pot transforma în bani lichizi ori nu creanțele dela activele succesiunii. În caz de neachitare amenință executarea din partea fiscului!

Iată în adevăr o situație tragi-comică. „Fericitul“ moștenitor fără să se aleagă cu ceva din o moștenire care nu este decât pe hârtie, este obligat să plătească el — dacă va avea de unde — o sumă de peste Lei 1 milion fiscului!

Oare în fața unor astfel de anomalii — și acestea abundă „Țara Noastră“ va mai continua să susțină, ca până acum, legea conversiunii datoriilor agricole, a căroră dispoziții absurde nu i se păreau destul de largi? Logica sănătoasă nu-i impune schimbare de atitudine în chestiunea aceasta?

Iată și un alt trist document al vremurilor și situației rezultată din legile de conversiune. Îl reproducem dintr'un număr recent al „Gazetei Deponenților“ din Focșani, apărut în formă de apel cu data de 19 Mai a. e.:

„Biserica Precista din Focșani, având nevoie urgentă de reparațiuni și având banii depuși la Soc. „Economia“, epitropii roagă și pe această cale pe binecredincioșii poporeni, ca și pe toți creștinii, debitori ai Soc. Economia din Focșani, să dea câte ceva din datoriile ce au la această societate, din care să-și poată încassa și biserica banii depuși.

Pentru sănătatea și mulțumirea celor ce au contribuit, pe această cale, la repararea bisericii, se vor ridica rugi către Cel A Tot Puternic“.

Mai trebuie comentat?

*

40 milioane șomeri. Într'unul din rapoartele, întemeiate exclusiv pe statisticele oficiale, ce se vor prezenta conferinței economice mondiale din Londra, numărul celor fără de lucru și posibilități de câștig pentru traiul zilnic, este evaluat la 30 milioane în care cifra nu se cuprind familiile șomerilor și alte persoane, a căroră întreținere cade în sarcina acestora.

Raportul constată însuși că cifra aceasta este, după toată probabilitatea, sub cifra reală, iar celebrul economist englez Sir Paish, într'un comentat, ce face raportului, adaugă, că numărul șomerilor și a familiilor de pe întreg globul se poate evalua, fără teama unei exagerări, la 40 mil.

Cifrele acestea sunt deadreptul impresiunante și cu drept cuvânt se zice în raportul în care ele se prezintă, că nu te poți gândi fără a te cutremura la enormele suferințe și primejdiile morale, ce rezultă din o astfel de situație deplorabilă.